

Posudek

Slezáková, Jitka: Varieta vietnamské češtiny jako příklad transkulturní komunikace v České republice. Doktorská disertační práce, Fakulta humanitních studií University Karlovy v Praze 2007, 112 s., 4 textové přílohy, 1 obrazová příloha.

Jitka Slezáková si zvolila pro doktorskou disertaci problém obtížný avšak vysoce časový – problém charakteru verbální komunikace Vietnamců s českými mluvčími. Problém, který dnes vystupuje ve třech sociálních souvislostech: v souvislosti s obchodní a další podnikatelskou činností Vietnamců, v souvislosti s jejich mimopracovními kontakty a v souvislosti s odlišnými přístupy Vietnamců různých generací v situacích vietnamsko-českého dialogu.

Práci autorka rozvrhla do tří kapitol. V první kapitole, kterou nazvala Jazyková varieta Vietnamců v České republice v kontextu kontaktní lingvistiky, podává stručný průřez působení Vietnamců v České republice, ve zkratce se zmiňuje o komunikačních interakcích realizovaných v rámci vietnamské skupiny i nad její rámec a také o významu vlastní identity a hodnoty vietnamštiny při jejím uchovávaní. V této kapitole také klasifikuje jazykové variety používané Vietnamci v České republice.

V druhé kapitole nazvané Analýza vietnamské češtiny z pohledu SLA – jazyková variabilita autorka analyzuje současný stav jazykové variety vietnamských mluvčích žijících v českém prostředí. Rozdílnost a rozmanitost vietnamské češtiny váže na dobu příchodu Vietnamců do České republiky (do roku 1989 museli při příchodu projít jazykovými kursy, osvojili si základy češtiny, ačkoliv žili ve větší izolaci než ti, kteří přicházeli po roce 1990), na cíl a charakter jejich pracovní činnosti, a na volbu tlumočnicka – prostředníka kontaktu s českým prostředím (do roku 1989 Češi, od 90. let Vietnamci).

Ve třetí kapitole nazvané Analýza vietnamské češtiny z pohledu pidžinizace – hledání jazykové jednoty rozebírá gramatické kategorie a operace vietnamské češtiny, sleduje otázku intonace a přízvuku v mluvené vietnamské češtině (s ohledem na tónovost češtině cizí) a dále otázku slovní zásoby, kterou Vietnamci disponují.

Základní závěr, ke kterému autorka dospěla, je konstatování, že vietnamská čeština patří do kontextu SLA.

Jitka Slezáková svou analýzu založila především na autentickém materiálu, který shromáždila v terénu. Vietnamci, které oslovila, pocházejí jednak z velkoměstského prostředí Prahy a jednak města střední velikosti (Jihlava). Realita života v určitém městském prostředí jim skýtá nejen rozdílné možnosti komunikace s českými mluvčími, ale i odlišné možnosti formování širších vietnamských komunit nad rámec neformálních přátelských skupin. V pasážích, které pojednávají o interakcích Vietnamců mezi sebou a Vietnamců s českými mluvčími, je obsažena řada nových postřehů založených právě na datech získaných místním empirickým výzkumem.

Práci autorka doplnila textovou přílohou, která obsahuje přepis třiceti sedmi rozhovorů. Uskutečnila je v češtině. Tato příloha má nesporný význam nejen pro lingvisty. Rozhovory lze využít jako významný pramen při analýze každodennosti Vietnamců prožívané v různém prostředí českých měst. Výpovědní hodnota těchto rozhovorů ovšem záleží na položených otázkách a na prvotním cíli, během něhož byla lexikální data shromážděna. Zatímco rozhovory na téma způsobu života Vietnamců v České republice přinášejí mnohé nové poznatky, rozhovory vedené nad vyobrazeními vietnamské situace z hlediska každodennosti prožívané v České republice mají malý význam.

Disertační práce Jitky Slezákové splňuje podmínky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k obhajobě.

PhDr. Mirjam Moravcová, DrSc.

V Praze dne 21. dubna 2007